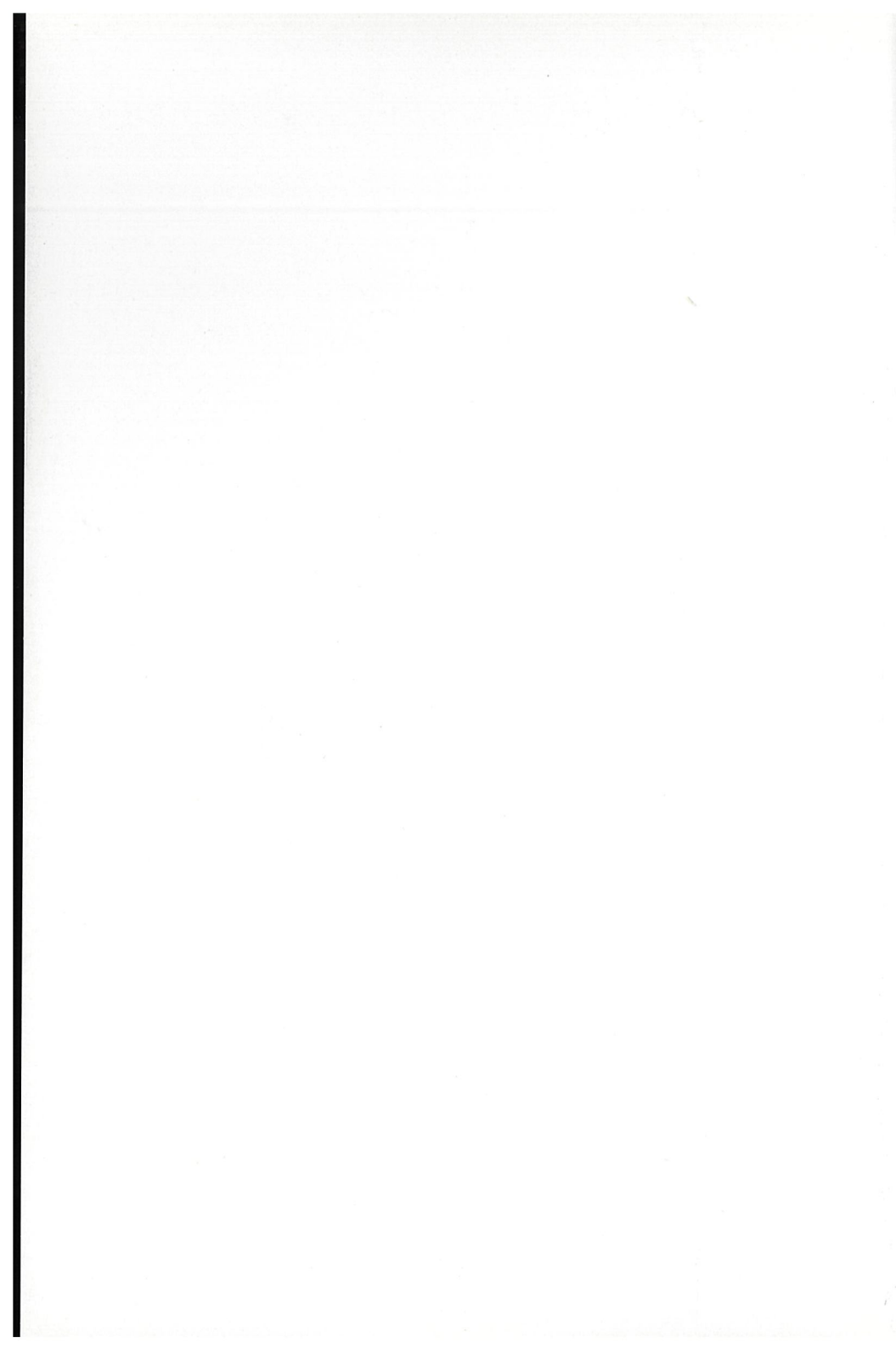
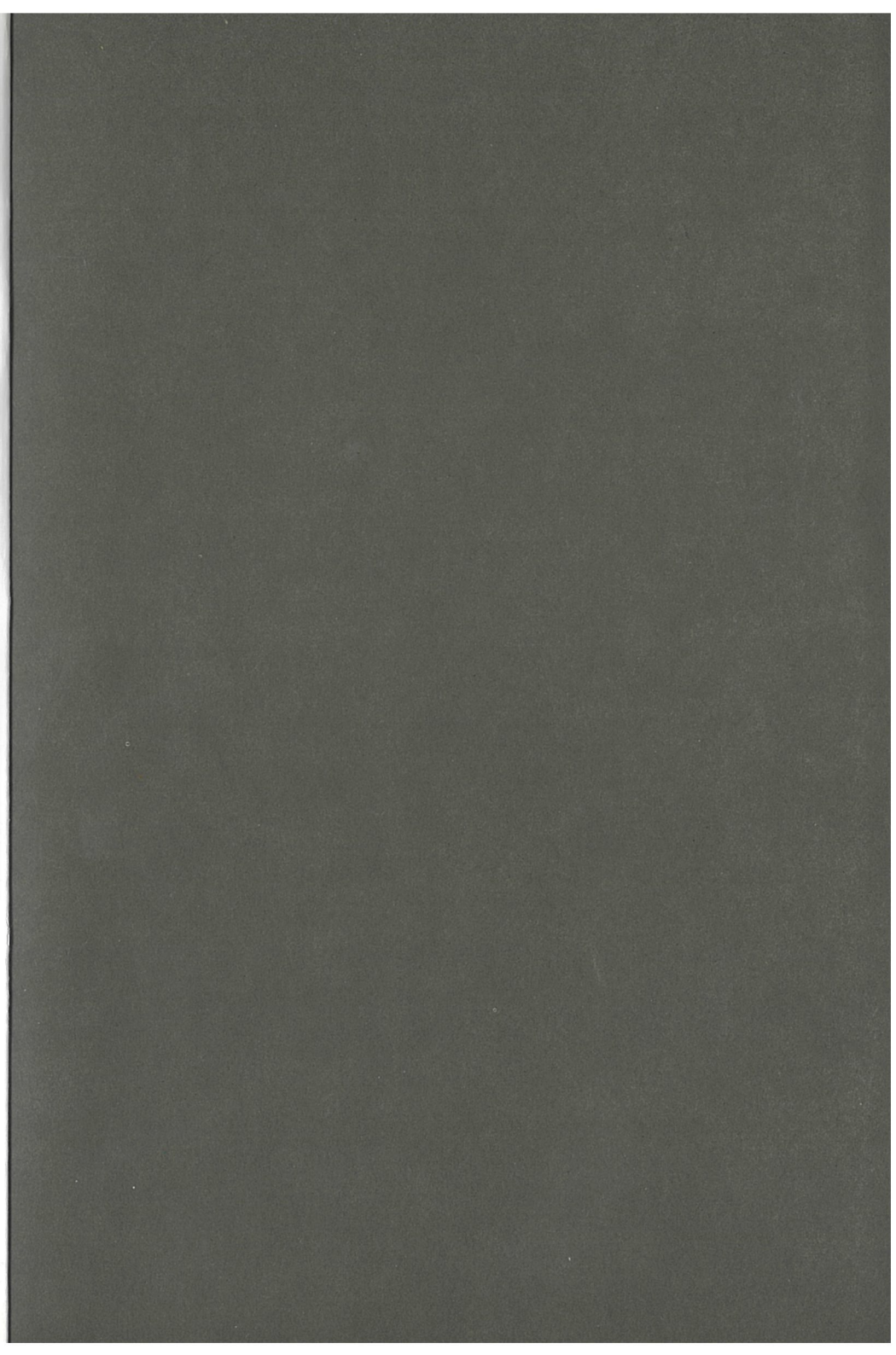

วิญญาณร่ำร้อง

จุมพล อภิสข

2515-2516

บทนำบรรณาธิการ

บทกวีเป็นนิยามของอดีต ปัจจุบัน
และอนาคต

บทกวีเป็นบางสิ่งบางอย่างที่ไม่จำกัดเวลา เพราะบทกวีเป็นความคิดเป็นบทบันทึกประวัติศาสตร์ เป็นการจำหลักจารึกอารมณ์ความรู้สึกในแต่ละช่วงเวลา ดังนั้น บทกวีจึงเป็นเสมือนพลังงานให้เราต้องเรียนรู้ตลอดเวลา มีบทกวีจำนวนหนึ่งที่ครองความเป็นอมตะ เพราะได้ทำหน้าที่ตัวแทนยุคสมัย ในสังคมวรรณกรรมไทยในช่วงเวลาที่สภาพสังคมหนักหน่วงด้วยการบีบคั้นอย่างรุนแรงของระบบเผด็จการ คนหนุ่มสาวและกลุ่มปัญญาชนหัวก้าวหน้าปรารถนาจะปลดปล่อยประเทศไปสู่ระบอบประชาธิปไตย ได้ก่อเกิดบทกวีและหนังสือเล่มใหม่ อันเป็นตัวแทนของยุคสมัย ซึ่งสามารถนำมาอธิบายสังคมได้อย่างมีนัยยะอันคมคาย

นั่นคือ “ความเจียบ” ของ **สุชาติ สวัสดิ์ศรี** ตามมาด้วย “ฉันทจึงมาหาความหมาย” ของ **วิทยากร เขียงกูร** กระทั่งเป็น “ก่อนไปสู่ภูเขา” ของ **สถาพร ศรีสัจจ** และแล้วก็ถึงบทสรุป “ถนนไปสู่ก้อนเมฆ” ของ **ธัญญา ผลอนันต์**

อย่างไรก็ตาม ยังมีแง่มุมเล็กๆ น้อยๆ ที่เป็นรายละเอียดปลีกย่อย ทว่า ก็มากด้วยความเป็นจริงของกวี ซึ่งมีบางมุมมอง บางมุมชีวิตที่ผิดแผกออกไป แม้ว่าเขาเหล่านั้นก็ยังคงต้องการเห็นถึงสังคมใหม่ ประชาธิปไตยอันแท้จริง และความเสมอภาคของผู้คนในสังคม กวีและศิลปินอย่าง **จุมพล อภิสุข** เป็นตัวอย่างในกรณีศึกษาที่น่าสนใจยิ่ง

กล่าวคือ บทกวีของเขาตกขอบเวทีประวัติศาสตร์วรรณกรรมไปโดยไม่มีใครกล่าวถึงแม้เพียงประโยคเดียว ตรงนี้เป็นไปได้ว่า **จุมพล** เผยแพร่บทกวีของเขาออกมาจำนวนน้อยเกินไป และอีกสาเหตุหนึ่งก็คือ บทกวีของเขาไม่ได้แสดงจุดยืนในฐานะบทกวีเพื่อการเปลี่ยนแปลงที่แหลมคม เช่นไรก็ตาม หากได้อ่านบทกวีในเล่มนี้อย่างพิถีพิถระหือลึกซึ้งแล้ว คงจะเห็นว่าเราสามารถเรียกขานเขาว่า “กวี” อย่างมีพิกต้องสงสัยแค่เพียงว่าผลงานของเขาได้รับการเรียบเรียงรวบรวมออกมาล่าช้าเกินไปสักหน่อย (บทกวีในเล่มเขียนระหว่างปี 2515 - 2516) ทำให้ผู้อ่านที่เกิดหลังการต่อสู้ของประชาชนเดือนตุลา จำเป็นต้องเทียบเคียงบทกวีชุดนี้ไปกับสภาพการณ์ทางสังคมในระยเวลานั้นด้วย

บทกวีในเล่มนี้ของ **จุมพล อภิสุข** ไม่ใช่บทกวีปฏีวัติ ไม่ใช่การแสดงออกของกวีหัวรุนแรง แต่เป็นบทกวีที่มุ่งเก็บรายละเอียดที่เกิดจากผลกระทบทางอารมณ์และความรู้สึก รวมทั้งพยายามเสนอภาพของสังคมชนบท (จังหวัดน่าน - ซึ่งตัวจุมพลเองเป็นคนพื้นเพที่นั่น) อันเกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีและวิธีการดำเนินชีวิตบ้างเล็กน้อย บทกวีของจุมพลมิได้ดุดันเข้มข้น และชี้้นำ ตรงข้าม เขาร่ายบทกวีไปในทำนองแบบโรแมนติกเสีย ด้วยซ้ำ

แน่ละ มันอาจลึกลับไปจากบทกวีร่วมเวลาขณะนั้นอยู่มาก แต่เราจะปฏิเสธได้ได้อย่างไรว่า ในฐานะปัจเจกบุคคล **จุมพล** มีเอกลักษณ์ที่จะเป็นตัวของเขาเอง และมีสายตามองสังคมในแบบของเขา และเมื่อมาถึงวันนี้ผู้อ่านจะได้รับรสชาติอีกแบบหนึ่ง รสชาติของบทกวีที่จำหลักภาพที่เป็นจริง อ่อนโยน มิได้แข็งกระด้าง และบนแนวคิดปฏีวัติสังคมอันอ่อนนหัด ทั้งยังเลื่อนลอยฝันเพื่องเกินไป

ความคิดที่สะท้อนผ่านบทกวีชุดนี้ แม้ไม่เคียดขี้าง
ของการต่อสู้มากนัก แต่ก็แฝงความเข้าใจต่อระบบอันกดขี่
ข่มเหงผู้ด้อยโอกาส บางบทบางตอนเต็มไปด้วยความเหงามเศร้า
โดดเดี่ยว และเจ็บลึกอยู่ข้างใน ในนามของคนหนุ่มคนหนึ่ง
ขณะนั้น บทกวีของ **จุมพล** เต็มไปด้วยอรรถรสอันหลากหลาย
และมีลีลาการนำเสนอที่ก้าวหน้าเฉพาะตัว เป็นตัวอย่างอันดีที่
จะศึกษาใคร่ครวญว่า แท้จริงกวีนั้นคือการแสดงธาตุแท้ของ
ตัวตนออกมามากกว่าที่จะกลมกลืนไปกับสภาพการณ์ทั่วไป แม้
ตัวตนนั้นจะห่างเหิน “พรรค” และ “พวก” ออกไปมากเพียง
ใดก็ตาม

สมพงษ์ ทวี'

4 ตุลาคม 2560

บทนำบทกวี

บันทึกถึงผู้อ่าน

ผมกลับไปอยู่จังหวัดน่าน ในปี 2514 เพื่อใช้ชีวิตครอบครัว และมุ่งหาความจริงในชีวิตบางอย่างที่ผมไม่รู้ว่าเป็นอะไร แน่ใจว่าชีวิตไม่ใช่การทดลอง แต่ในความคิดของชายหนุ่มที่ใฝ่ฝันจะเป็นกวี เป็นนักบันทึกสังคม เป็นศิลปิน ที่ละทิ้งการศึกษาในสถาบัน และเพื่อนฝูงร่วมยุคสมัยที่ชอบสรวลเสเฮฮาในวงเหล้า ตลอดจนชีวิตที่เที่ยวตะลอนไปเรียนรู้ ด้วยตนเอง ตามแต่ใจอยากรู้ โดยมีกรุงเทพฯเป็นศูนย์กลาง แม้ว่ามันเป็นช่วงเวลาที่สนุกสนาน ตื่นเต้น แต่เมื่อเวลาแห่งความจริงจึงมาถึง ชายหนุ่มคนที่ผมเฝ้ามองผู้นั้น ก็เดินทางสู่บ้านเกิด พร้อมกับคนรัก ประหนึ่งไผ่หาชีวิตอุดมคติ

จังหวัดน่าน ในห้วง 2514 - 2516 เป็นเมืองเล็กๆ ที่มีรถราบังคับได้ เจ้าของมอเตอร์ไซด์ทุกคันคือข้าราชการกับพ่อค้า ประชาชนส่วนใหญ่เดินทางไปมาด้วยจักรยาน สามล้อถีบ และเดิน ร้านอาหารมีไม่กี่ร้าน ที่สำคัญคือ ข้าวแกงศรีนวล และภัตตาคารมิตรบันเทิง(ของเพื่อน) อีกร้านหนึ่ง ร้านกาแฟที่สำคัญร้านเดียวอยู่หน้าตลาด ร้านก๋วยเตี๋ยวสโตน่าน มีอยู่ร้านเดียว ร้านเปิดย่างโกเต็ง(ซึ่งเป็นเตี้ยของเพื่อน) และร้านขนมปังแบบจีน ของเจ้แดง(แม่เพื่อน) ฯลฯ ถนนในเมืองที่สำคัญมีสองสาย คือสุมนเทวราช กับถนนหน้ากาด(ผมไม่รู้ชื่อถนน) คู่ขนานไปกับสุมนเทวราช นอกจากสองสายนี้ คือ บ้านนอกน่านเวลานั้น ไม่มีชานเมืองแบบที่เรารู้จักกันเวลานี้ ป่าและ

เมือง ยังอยู่ร่วมกันไม่มีแนวขานเมืองเป็นกันชนแต่อย่างใด
เวลานั้นเมื่อบอกคนกรุงเทพฯ อยู่เมืองน่าน
คนจำนวนมากไม่รู้ว่าจะพูดถึงอะไร แต่คนที่รู้ก็จะบอกว่าน่ากลัว
เพราะน่าน คือดินแดนสงครามระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์แห่ง
ประเทศไทยกับรัฐบาลไทย การสู้รบในเวลานั้น คือการแย่งชิง
พื้นที่บนภูเขา รัฐบาลโยกย้ายกลุ่มชนเผ่าบนภูเขาลงมาที่ราบ
ส่วนใหญ่เป็นม้ง และเมี่ยน เพื่อแยกมวลชนออกจากพวกคอมฯ
หลักฐานที่หลงเหลือมาทุกวันนี้ คือ บ้านปากกลาง ที่นักท่องเที่ยว
เที่ยวไปหาซื้อเครื่องเงิน และบ้านสองแควที่อยู่ริมทางหลวงไป
พะเยา และดอยยาวก็กลายเป็น **บรรณโสภิต** ตามชื่อผู้ว่า
ราชการยุคนั้น ยุทธศาสตร์ของรัฐบาลเวลานั้น คือการตัดถนน
ขึ้นภูเขา ใช้กองทหารราบลุยไปบนพื้นดิน และเครื่องบินทิ้ง
ระเบิดบ้างบางครั้ง แต่ในการรับรู้ของผมก็นับว่าเป็นการสู้รบ
ประปราย

ผมได้ข้อมูลการสู้รบ จากเพื่อนหนุ่มที่เป็นทหาร
และเป็นนักพัฒนาชาวเขา ที่จะแวะมาเยี่ยมผมทุกครั้งที่เขาลง
มาจากภูเขา “มารายงานตัวว่ายังมีชีวิตอยู่” เพื่อนๆ จะบอกเช่นนี้
หากอีกสนามรบหนึ่งทีดูเด็ด และสร้างความ
หวั่นไหวในจิตใจคนเมืองน่านอยู่มาก ก็คือการสู้รบในสงคราม
ที่ไม่เปิดเผย ทางภาคเหนือของประเทศลาว เนื่องจากโรง
พยาบาลตอนนั้น พัฒนาเป็นโรงพยาบาลทหาร มีค่ายทหาร
ล้อมรอบ และติดสนามบิน มีลานจอดเฮลิคอปเตอร์ ที่จะมีการ

ร่อนลงมาที่ลาน ฮ. กลางสนามโรงพยาบาลทุกวัน ลำเลียง
ทหารบาดเจ็บอย่างเร่งด่วนเข้าโรงพยาบาล ถึงเคยมีเรื่องเล่าว่า
แขนทหารบาดเจ็บหลุดออกจากเปล แล้วมีหามมากาบไป
เจ้าหน้าที่พยาบาลต้องวิ่งไล่ เพื่อเอาแขนทหารผู้นั้น มาสู่ห้อง
ผ่าตัด ไม่ว่าจะเรื่องเล่าแบบนี้จะจริง หรือไม่ แต่มันอธิบายถึง
บรรยากาศในแนวรบได้ดีทีเดียว

ผมมีภารกิจที่เพื่อนมอบหมายให้จากกรุงเทพ
คือการรายงานข่าวจากแนวหน้า แต่ภูเขานในเมืองน่านเวลานั้น
ก็สวยงามเป็นสง่ามาก จนผมเขียนภาพภูเขา ได้มากมายหลาย
รูป (รูปทั้งหมดสูญหายไประหว่างที่ผมไปอยู่ต่างประเทศ) และ
ได้รายงานข่าวเกี่ยวกับอิทธิพลของพรรคคอมมิวนิสต์ ที่แผ่
ขยายมาใกล้เมืองแต่ไม่ถึงสิบกิโลเมตรโดยรอบ

อย่างไรก็ตาม สภาพความเป็นอยู่ของคนในตัว
เมือง ก็ยังสุขสบายดีอยู่ ไม่มีนักท่องเที่ยวอย่างทุกวันนี้
เศรษฐกิจของน่านคือทหาร และการสู้รบบนภูเขา การเดินทาง
ติดต่อกับภายนอก คือต้องไปจังหวัดแพร่ คือไปขึ้นรถไฟที่
อำเภอเด่นชัย ซึ่งห่างไป 100 กิโลเมตร อีกด้านหนึ่งของภูเขา
ทางใต้ ใช้เวลาครึ่งวัน และมีรถโดยสารเพียงวันละเที่ยวเท่านั้น
ทางเหนือของน่าน คือ ทำวังผา บัว และทุ่งช้าง
(เมืองละ) เป็นดินแดนสู้รบ เต็มไปด้วยด่านตรวจเข้มของทหาร
และหลุมพรางตลอดทาง ไม่มีความจำเป็นก็ไม่มีใครอยากไป
เมื่อมองย้อนหลังกลับไป เวลานั้น น่านคือที่สุด

ของขอบโลก ในความคิดของผม

ผมเขียนบทกวี เรื่องสั้น วาดรูป และทำในสิ่งที่ผม
ไม่รู้จะเรียกมันว่าอะไร ที่ทุกวันนี้ผมจะเรียกมันว่า “ศิลปะ” เรา
มีเวลามากพอ ที่จะเปลี่ยนสีโคมไฟในบ้านได้บ่อยๆ เพื่อ
เปลี่ยนบรรยากาศ บางครั้งผมก็จะออกไปล่าสัตว์กับพี่ชายที่
เป็นตำรวจ ผมไม่เคยยิงอะไรได้ แต่พี่ชายผมจะได้แก๊ง หรือไปป่า
หรือกระต่ายป่า มาลาบแก้มเหล้าเป็นประจำ

เราเอากระดาษรูป ติตฉนังรอบห้อง และผมก็
เขียนบทกวีด้วยปากก้นบนฝาผนังได้ **น้อย** ภรรยาผมเขาถักเชือก
มาประดับผนังด้วย ห้องเรากรุงรังด้วยเครื่องประดับที่เราทำเอง
และเปลี่ยนสีผนังไปทุกวัน

ทำตัวเหมือนสัตว์อยู่ในถ้ำ แต่ก็รู้จักสภาวะ
ภายนอกดี มีข้อมูล ข่าวสาร จากดวงตา หู และกลิ่นไม่ดีโรย
มาเข้าจมูก

เพื่อนที่ผมจะต้องขอบคุณคนหนึ่ง คือ **วินัย
อุกฤษณ์** เขาจะเป็นผู้ที่ได้รับต้นฉบับของผม ด้วยการส่งเป็น
จดหมายทางไปรษณีย์ เขาเป็นเสมือนผู้จัดการซื้อเขียนของผม
จัดส่งไปที่โน่น ที่นี้ ซึ่งส่วนมากก็จะเป็นวารสารของนักศึกษา
ที่ตีพิมพ์แพร่หลายในมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะ เป็น **วารสาร
พลัง** ของรามคำแหง **ตะเกียง** หรือ **แสงเทียน** ผมไม่แน่ใจ
ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ **วารสาร เภา** ในธรรมศาสตร์ฯ
เป็นต้น

นอกเหนือจากเพื่อนคนนี้ผมก็มี **คุณน้อย จันทวิภา** **วงศ์สันต์** ที่ยอมเปลี่ยนนามสกุลมาเป็น **อภิสุข** เพื่อใช้เวลาของชีวิตอยู่กับผม เธอเป็นคนที่อยู่รู้ความเป็นไปในชีวิตผมมากที่สุด และพูดถึงมันน้อยที่สุด

ขอขอบคุณ **สมพงษ์ ทวี** ที่มาช่วยเป็นบรรณาธิการอาสารวมเล่มบทกวีครั้งนี้ นอกจากบทคำนำที่ดีและชื่อตรง ผมได้รับคำแนะนำ และชี้แนะที่ดีหลายประการ ทำให้บทกวีหลายชิ้นในนี้ ได้ผลอย่างประหลาดล้ำ

ขอขอบคุณ **จิตติมา ผลเสวก** เจ้าของสำนักพิมพ์กลาง-คืน-วัน ที่จุดประกายให้ผมรวบรวมผลงานเป็นหนังสือนี้ได้สำเร็จ

ทั้งหมดนี้ คือสภาพความเป็นอยู่ และเป็นไปของผมเวลานั้น และทั้งหมดที่คัดเลือกมาบรรจุไว้ในเล่มนี้ ก็คือบันทึกชีวิต จิตใจ และวิญญูณของผม ณ เวลา และสถานที่ๆ ทุกวันนี้...ไม่มีแล้ว

จุมพล อภิสุข

ตุลาคม 2560

ผมขอขอบทกวีทุกบทในหนังสือนี้
ให้ น้อย - จันทวิภา อภิสุข , ขวัญ - พิรภา อภิสุข
พี่ๆ ของผมทั้งสามคน
เพื่อนที่เป็นบัณฑิตใจให้ผม ทั้งที่อยู่ห่างไกลและที่อื่น ๆ
และนักต่อสู้เพื่อประชาธิปไตย
และเสรีภาพ ทุก ๆ คนในโลก
ทั้งที่รู้จัก และไม่รู้จัก
ที่ล้วนเป็นกำลังใจให้ผมทั้งสิ้น . . .

วิญญาณวำร้ง

จุมพล อภิศุข

2515-2516

ความรู้สึกที่ 15

ฉันรู้สึก

มีอะไรบางอย่าง

อยู่ข้างในตัวฉัน

กำลังรอดคอย

เวลาที่จะปรากฏตัวออกมา

มันทับถมกันอยู่

อยู่ในหัวของฉัน

อยู่ในคอของฉัน

อยู่ในอก ในท้อง

ในขาทั้งสองข้าง

และมือฉันก็สั้น จนเขียนหนังสือไม่สะดวก

ฉันอึดอัด

เพราะฉันไม่สบาย

เพราะหมอบอกว่า ฉันไม่สบาย

เพราะคนมาก

หรือเพราะการรอคอย สิ่งที่อยู่ข้างใน

แน่นอนที่สุด

ฉันกำลังรู้สึก

ถูกบีบเข้า

บีบเข้า

และข้างในก็กำลัง...

หาทางออก

ฉันอึดอัด เหมือนถูกมัดไว้ ที่ต้องรอคอย ฉัน

ไม่มีอำนาจพอ จะสั่ง หรือยับยั้ง ไม่ว่าจะข้างในตัวฉัน หรือที่อยู่
ข้างนอก

ฉันต้องการ ให้มันพวยพุ่งออกมา

มัน น่า จะ ระเบิด

มัน น่า จะ ดิ้น ดับ

หรืออะไรก็ได้

ผู้คนมากเหลือเกิน

และฉัน รู้สึก

ถูก บีบ เข้า บีบ เข้า

หลายคน ผ่านฉันไปมา

ผ่านหน้า ผ่านหลัง

คนแล้ว คนเล่า

ฉันไม่รู้จักใครเลย

ผู้คน มากมาย เหลือเกิน

อะไรก็ได้ ระเบิดออก

จะเป็น ในตัวฉัน

หรือที่กลุ่มคน

หรือที่ตึกหลังนั้น

ระเบิดเสียทีซี

ระเบิด ระเบิด ระเบิด

มี.ค. 2515

เสี ย ง

เสียงย่า จังหวะสม่ำเสมอ เสียงดแทน หัวใจฉัน
และประสาทฉัน ก็ถูกมัดแน่น เจ็บปวด รวดร้าว

ทุรน ทุราย **คุ้มคั่ง**

คุ้มคั่ง คุ้ม คั่ง

เสียงนั้น ย่าเป็นจังหวะ สม่ำเสมอ
เสียงเสียงดแทน หัวใจฉัน

บางครั้งไถลเข้ามา **วูบ วูบ**

แล้วไถลออกไป **ออกไป**

ไถลเข้ามา **วูบ วูบ**

ดังลมฤดูร้อนพัดผ่าน

เสียงนี้ รบรวน

มานาน เท่ากับข่าวคราว

เกี่ยวกับการตายของ

เด็กทารกและคนชรา

แรงร่ำ หัวใจฉัน
มันดังมานานแล้ว
และเดี่ยวใกล้เข้ามา
เดี่ยวไกลออกไป
แต่ดังอยู่ตลอดเวลา
ย้ำเป็นจังหวะ สม่่าเสมอ
ย้ำเป็น จังหวะ ดัง ดัง
อยู่รอบ รอบ ตัวฉัน
ดังเข้าไปข้างในตัวฉัน
ในหัวฉัน ในหูฉันดัง ดัง ดัง ดัง
ดัง ดัง ดัง ดัง

พ.ศ. 2515

นิทาน บนถนน

เมื่อท้องถนน ยังเป็นสีเหลือง กลองที่วัด ตีได้ดัง
ไกลกว่านี้ ผู้คนไปทำบุญ
เดินทางกันไปด้วยเท้าทั้งสอง
บนถนนยังไม่มีคำพูด สกปรก เปราะเปื้อน
ด้วยอดีต และอนาคต
กระทงแห่งโชคกลาง
ไม่มีวางไว้ตามถนน
โชคกลาง มีอยู่ในสุ่มทุมพุ่มไม้ ในป่า
ถนนเป็นเพียงทางเดิน สงบเงียบ
แล้วพวกผู้คนแห่งกาลเวลา
ก็พากันเดินทางมา
ทีละคน ทีละคน
จนบัดนี้
เขายังมากันไม่หมด

มนต์ขลุ่ย

พวกเขาสร้างเผ่าพันธุ์ที่น่ากลัว
เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
ถนนก็กลายเป็นสีดำ

ขบวนการแห่งเผ่าพันธุ์เวลา
ไม่อนุญาตให้เสียงของผู้อื่น
ดังไปกว่าเสียงของตนเอง
เสียงกลองก็ดังไปไม่ได้ไกล

นั่นแหละ ท้องฟ้าเริ่มหมองคล้ำ
แม่น้ำเต็มไปด้วยซากศพแห่งความเหลวไหล
ที่ไม่อาจกลบร่างให้มิดชิดได้
ด้วยข้าวคราวเกี่ยวกับความตาย
และความสุขที่ซื้อขายกัน
เป็นเงิน เป็นทอง

พ.ศ. 2515

พอชิมแซ่ซึกนู้

ถนนสายใหม่ ๆ ถูกตัดขึ้นมากมาย
เพื่อนำพาเสียงอันดัง ไปหมู่บ้านอันไกลโพ้น
พร้อมด้วย ทิว วิทยุ ตู้เย็น
กาลเวลาแห่งการละเล่นรื่นเริง
ถูกลบด้วยเสียงหัวเราะ หน้าจอทีวี
ต้นหมาก ต้นไม้ ค้อมหัวค่านับ
เสาอากาศอันสง่างาม

โอ...ให้ตายเถอะ
รถคันนั้น วิ่งมาเร็วเหลือเกิน...

ศ.ค. 2515

ผู้ มา เยี่ยม เยือน

ด้วยหัวใจที่รักใคร่
เขามาเยี่ยมเยียนฉัน
พูดคุยกันถึงเรื่อง อดีต และปัจจุบัน
เฉพาะที่เรา รู้ และที่เรา คิด
บทกวีแห่งความจริงใจ หลังไหลอยู่ในสมอง
ฉันเล่าสู่เขาฟัง
บทเพลงแห่งจิตใจ
กำลังบรรเลงอยู่ทุกขณะ บนริมฝีปาก
ที่เราเผยอพูดคุยกัน
ให้หัวใจฉันยินดี ที่จะพูดคุยกับเขา
อีกทั้งฉันต้องการ ให้เขามาอีกเสมอ
หลังจากที่เขากลับไป
เพื่อจะได้มาเล่าถึง
เรื่องของสงครามปัจจุบัน บนภูเขาไกลโพ้น
มีผู้คนล้มตายมากมาย

บางเวลา ผู้คนต้องดื่มให้เมามาย
เพื่อที่จะได้หลับสนิท ลืมความหวาดกลัว
ทหารที่ได้หยุดพัก
จะใช้ชีวิต ให้หลงระเริง
สนุกสนาน จนลืมความตาย
หรือเพื่อความหวัง ที่อาจจะไม่มีชีวิตรอด

ในสงครามครั้งต่อไป บนภูเขา
ทหาร ทหาร และเป็น ลูกกระเบิด
มีอยู่มากมายบนภูเขา
ในหมู่บ้าน ในเมือง
ตามถนนหนทาง
ในช่องโสมณีย์ ในบาร์ และร้านเหล้า ฯลฯ

เสียงปืนดัง ได้ยินชัดเจน นั่นเครื่องบินทิ้งระเบิด
มาแล้ว พื้นดินสั่นสะเทือน ชาวบ้านพากันมองดู
อย่างหวาดหวั่น ทหารมองดู แล้ววิพากษ์วิจารณ์
“มันจะตายสักกี่คน” “เราจะรุกไปได้ถึงไหน”

เด็ก ๆ ส่งเสียงเจี๋ยวจ้าว

วิ่งมองดูเครื่องบิน บนท้องฟ้า

แล้วชี้กันดู ควันสีขาว บนภูเขาข้างหน้า

“มันสวยเหมือนกันนะ”

“น่ากลัวจังเลยนะเธอ”

แล้วผู้ใหญ่ ก็พาเด็กเด็ก กลับเข้าบ้าน

แล้วกล่าวชวนเพื่อนฝูง

“พรุ่งนี้ จะไปเก็บเศษเหล็กกระป๋อง

ที่ในป่าบนภูเขา เอามาขาย”

พ.ศ. 2515*

(วารสาร “เงา” ของชมรมหนังสือ แผนกอิสระวารสารศาสตร์ 2515)

ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา *
(ท่วงทำนอง 2515)

เลิก ๆ ส่งเสียงให้พวก
รับของของของบิ่น บบของตัว
แล้วก็กินดู ๆ กินดู ๆ บบก็เอาข้างหน้า
"รับสถานเหมือนกินอะไร"

ลาลาลาลา ลาลาลาลาลา ลา ลา ลา
ลา ลา ลา ลา

ท่วงทำนองดนตรี

ดังออกจากปากของคนมีความสุข

เขาจุดตะเกียงสีแดง

ไว้ในแสงไฟสีเหลือง

แล้วฮัมเพลง

ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา...

ฉันเคยเดิน บนถนนสายนี้

สายที่กำลังเดินอยู่นี้

มันเป็นความหลัง และเป็นปัจจุบัน

ห่างไกลกัน ไม่นานนับศตวรรษ

เพียงชั่วสิบปี

ความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น
บนถนนทุกสาย มีเข็มนาฬิกาหมุนไป
เสื้อตัวเก่า ถูกฉีกออก เป็นผ้าขี้ริ้ว

คุณันซี รถรับส่งทหารบาดเจ็บ
(จากสงครามบรูเซีย ไกลนั้น)
สีดำ มีกากบาทแดง
วิ่งผ่านไปนั้นไง
(แต่ก่อนนั้น ไม่เคยเห็นรถอย่างนี้ ใช่ไหม?)

พื้นที่ที่เคยเป็น กรวดทราย สีแดง
กลายเป็นสีดำ ยางมะตอย
ไปไม่ข้างทาง ที่เคยซ่อนสีเขี้ยว ไว้ใต้สีฝุ่น
บัดนี้ เผยโฉมหน้าของสีไปไม้ตลอดเวลา

ลา ลา ลา ลา ลา ลา ลา.....
ความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายอย่าง
แต่บางอย่าง - ที่นี้สงบเงียบ
ในเวลากลางคืน เหมือนเดิม

ห้อง แสง เทียน

คืนสังกตเห็น

ในความมืดมิด มีเสียงเครื่องดนตรี

ดังลมกรรณิกา โคมแสงเทียนสลัว

ในโลกของเรา ถ้าท่านจะเข้ามา ไม่ต้องเคาะประตู
ไม่ต้องเอามือองามของท่าน สอดเข้าในช่องชายตัว

ท่านไม่ต้องกลัวอะไร ที่ข้างใน ถึงแม้ไม่เหมือน
ข้างนอก แต่มันก็สวยงาม ฝาผนังห้องทะเล ฟุ้งกว้าง ลำธาร
ชายป่า บางครั้งก็จะมึนกล เพลิง หลง บินเข้ามาร้องเพลงให้
เราฟัง

นั่นไงละ เสียงเพลงที่ถามว่า ท่านทำอะไรอยู่
เราทำอะไรอยู่ งานมหรรรรมที่สวยงาม ดอกไม้ ฟุ้งกว้าง
และก้อนเมฆ เสียงเพลง นก และลำธารของสายลม

นั่นดูซิ เด็กๆ กระโดดโลดเต้น เงามันไม้ ใบหญ้า
ไหวเอนไปมา ดอกฝักข้าว สีขาว เรืองรำกับสายลม

ใครก็ได้ ไม่จำเป็นต้องมีชื่อ ไม่จำเป็นต้องมี
นามสกุล ไม่จำเป็นต้องพูดภาษาเดียวกัน หญิงก็ได้ ชายก็ได้

ใครก็มีสิทธิ สดชื่น รื่นเริง ถ้าท่านเดินเข้ามา ปลดปล่อยตนเอง

ถอดเสื้อผ้าเก่า ที่สวຍงามออก แล้วนุ่งห่ม ชุดที่
ท่านพอใจ ของตัวท่านเอง

ถอดหัวใจท่านออกมาซิ วางไว้บนจานเดียวกับเรา
ถอดเสื้อผ้าท่านออกให้หมด แล้วอาบแสงตะวันแห่งความบริสุทธิ์

มาเถอะ มาเถอะ ถ้าท่านคิดว่า ในโลกของเรา
ท่านจะเป็นสุข และท่านรักความสุขที่มีอยู่ในตัวท่าน เราไม่
ต้องการอะไรจากท่าน ไม่ว่า บริวาร เงิน ทอง หรือหลอกถาม
ความลับจากท่าน

เราหัวเราะกัน เราช้องเพลงกัน เราไม่มีโฆษณา
ชวนเชื่อ เราไม่มีชักจูงท่าน เราเล่า เพราะเราอยากเล่า
อยากให้ท่านมีโอกาสได้ดู ได้เห็น
สำหรับท่าน จะอยู่ต่อไป
หรือเข้ามา แล้วกลับออกไป
ท่านตัดสินใจได้เอง
เราไม่มีประตูกลสำหรับใคร

คน

365 วัน ในรู

365 วัน ในอากาศ

365 วัน ในกล่องสี่เหลี่ยม

365 วัน ในลิ้นชัก

365 วัน เดินบนถนน

365 วัน นกบินบนฟ้า

365 วัน มดไต่บนดิน

365 วัน ลมพัดไปมา

365 วัน นกนอนห่มปีก

365 วัน มदनอนห่มดิน

365 วัน คนเดินกอดอก

365 วัน คนนอนกอดดิน

365 วัน

365 วัน คนนั่งอยู่บนเก้าอี้

เก้าอี้ไม้

เก้าอี้ท่อนไม้

เก้าอี้พื้นดิน

แก้ฉีหนึ่งสัตว์

แก้ฉี ฯ

คน นั่ง บน แก้ฉี

365 วัน

สกกอมมี มณี ๑๐๔

นยลิมคังชลาณี มณี ๑๐๔

กสินคัมมี มณี ๑๐๔

นพทนบมณิ มณี ๑๐๔

กสินบมณิกม มณี ๑๐๔

นคิมบคัมปน มณี ๑๐๔

กนปรัคหินล มณี ๑๐๔

กปินนภนสมกม มณี ๑๐๔

นคินนภนสมกน มณี ๑๐๔

กชชกนคิมมค มณี ๑๐๔

นคิลชกนสมกม มณี ๑๐๔

มณี ๑๐๔

อักษนภนปฐอหิมค มณี ๑๐๔

ไฟ้อกัณ

ไฟ้อกัณ

นคิมพิ้อกัณ

ม.ค. 2516

หยาดน้ำ ใน ฤดูหนาว

ฉันเห็นหยาดน้ำ
ไหลลงมาเป็นทาง
ตามลำต้นมะพร้าว
น้ำค้างของคืนฤดูหนาว

ผู้คนอาศัยแสงไฟบนท้องถนน ขณะหลับอยู่
ในบ้านของเขา
เสียงปะทุกองไฟ ของคนเฝ้าเวลากลางคืน
ไล่ความหนาวเย็น
เป็นเพื่อนเสียงครวญครางจากทุ่งหญ้า
เดือนมกราคม ในชนบท ที่ฉันอาศัยอยู่

ม.ค. 2515

ภาพ

กำลังพิมพ์

กำลังพิมพ์

กำลังพิมพ์

เพลงนั้น ยังบรรเลง เสียงดัง

เราร้อง

แล้วผ่อนคลาย เป็นเบา นุ่ม นวล

ดังรำร้อง

โหยโรยแรงของเด็ก ที่พลัดพรากจากพ่อแม่

.....

.....

.....

1. ซากศพ แม่นอนอยู่ต่อหน้าเด็กน้อย

พอนั้นเล่าอยู่ไหน

พ่อนูไปไหน

แม่ตื่นเถิด

แม่ลุกขึ้นเถิด

เสียงปืนใกล้เข้ามาแล้ว

ทำไมแม่ไม่พูด

ทำไมแม่ไม่ลุก

พ่อ พ่อ พ่อ พ่อไปไหนเสีย

2518 ค.น

2. ฉันไม่เชื่อ
ฉันไม่เชื่อ
ว่านั่นคือเสียงปืน
บ้านเรายังสงบดีอยู่นี้
นั่นไง ผู้คนยังนอนหลับสบาย
สบายกันอยู่
ชาย หญิง ยังรักกันอยู่ ทุกหน ทุกแห่ง
หนุ่ม สาว สวยงาม เดินซื้อของ
คนแก่ก็มีด้วย
แม้แต่สุสาน
ยังไม่เห็นน้ำตาของคนร้องไห้
ดู หรือ พวงหรีดหน้าศพ ยังทำด้วยเงิน

3. เสียงปืนดังที่ไหนกัน
นกแสก ยังไม่มีบินมาด้วยซ้ำ
ใครหนอจะตาย
ในเวลาอันสงบสุขเช่นนี้

บ้าน ทีก

เฮลिकอปเตอร์ ลงมาที่หน้าโรงเรียน
ฉันคิดถึงรถม้าเจ้าชาย
ในนิทานที่ครูเคยเล่า
คนผู้ชายแต่งตัวเป็นตำรวจ
พูดภาษาเดียวกับครู
และตัวเขาไม่โตกว่าพ่อฉันนัก
เดินลงมาจากเฮลिकอปเตอร์ แทนเจ้าชาย
เขาบอกว่าเครื่องบินมีปีกจะมา

รุ่งขึ้น ฉันก็เห็นมันบินมา ท้องขาว
แล้วร่อนเลยไป พร้อมกับ
คน กางร่มโดดลงมา

ฉันคิดถึง เจ้าชายขึ้นกบินไป
ท่องเที่ยวในดินแดนมหัศจรรย์
ฉันไม่รู้อะไรเกี่ยวกับเรื่องนี้เลย

อยากกลับบ้าน ซี่ม่า ไปป่า
จับแมลงปอ
และเก็บฟืนมาให้แม่หุงข้าวกิน

มี.ย. 2516

(จากรูปเขียน ด.ช.ยงยุทธ นักเรียนมั่ง บ้านขุนสถาน อ.น่าน้อย จ.น่าน)

ป ระ ตู

ข้างนอกมีด
มีแต่เสียงฝนตก
เมียดัน บอกให้ปิดประตูบ้านเสีย
ที่ประตู ฉันพบแมงมุมชักใย

๑๖๘ ๒.๕

หน้า ๕ ข้อ ๒.๕ นกคณฺหณใน นามธมฺมิกนฺ อภฺยธฺมฺม ๒๕๑๖ ๒๕๑๖

ศ.ค. 2516

เพลง ๑

เมื่อยฉันนอนหลับ

รู้สึกเหมือนอยู่คนเดียว

ท่ามกลางฝนตก กระทบหลังคาบ้าน ในความมืด
ข้างนอก มีความชุ่มชื้น ของน้ำฝน

ฉันมองผ่านหน้าต่างออกไป

เห็นแสงไฟ ริบหรี่ ไกล ๆ ไฉน

.....

ความตื่นจากฝัน

เมื่อโลกความฝัน เป็นกำแพงกันอยู่ ฉันก็อยู่แต่
คนเดียว คิดถึงผู้อื่น ไกล ไกล นั้น เห็นท้องนา ว่าง ว่าง ฝน
ตกไม่หยุดหย่อน คิดถึงคำพูด ของคนอื่น คิดว่าเขาคิดอย่างไร
คิดถึงโลกที่กว้างจนเห็นไม่หมด และตัวเองก็เหลือเท่าไรกับไร
ฉันรู้สึกตัวว่า กำลังยืนอยู่ บนยอดเขาแห่งความยากลำบาก
แล้วความฝันก็สิ้นไป
ดวงตาฉันก็พร้อมจะผละจากโลกความฝันไป
สู่สิ่งปกติ ธรรมดา
ที่คนอยู่ได้ท้องฟ้า
คอยวัดสัดส่วน ความสูงกัน
เท่านั้นเอง

1. ภายใต้อันแสงเทียน

ก. ฉันทอนนลง

เมื่อในสมองฉัน

บรรเลงเพลงแห่งสายน้ำ

น้ำไหลไปตามทางของตัวเอง

กับเสียงของกระแสน้ำไหล

แล้วซัดเซาะตลิ่ง

ซัด

เซาะ

ตลิ่ง

ซัด

เซาะ

ตลิ่ง . . .

.....

.....

ความดีของจิระจอมดีมีภรรยา

ข. เสียงพิมพ์คำ ของวิญญาณวีรบุรุษ
ตั้งก๊กก้องภายใต้ โบสถ์ วิหาร และหลุมฝังศพ

จงยกย่องฉัน

จงเทิดทูนฉัน

จงสรรเสริญฉัน

ครั้น แล้วความฝันก็สิ้นไป

สภาพดวงตาฉันก็พร้อมจะมดจากโลกความฝันไป

สู่โลกที่ ธรรมดา

ที่คนลุ่มได้ถือศรัทธา

คอยวัดสัจส่วน ความสูงกับ

เท่านั้นเอง เลิศ

พ.ศ. 2518

2. มีบทละคร ๕

ค. แสงเทียนบนกระดาษขาว

ทำให้ฉัน คิดถึง

ขนมทองหยอด

ง. เอาผ้าขาวขึ้นเคียนหัว

แล้วร้องตะโกน

ช่วยด้วย! ช่วยด้วย! ฉันถูกจองจำ!.....

มันสนุกจังเลยนะ

จ. ผู้ใหญ่สองคน

เก็บแขนขวาของเขาไว้

และใช้มือซ้ายพนม

ทักทายสวัสดิ์

.....

ไม่มีอะไรน่าขันเลย

3. แล ะ ค ว า ม ร ัก

๑. ฉันเล่าให้เธอฟัง
ถึงคนกับนิยาย
คนถอดนิยายออกมา
นิยายถอดคนออกมา
แล้วทำให้มีเสียงไพเราะกังวาน
ของกระดิ่งทุตสวรรค์
ดังออกมาจากรากของต้นหญ้า

๒. ฉันพอใจ
ที่ได้เธอมาอยู่เคียงข้าง

มี.ค. 2515

ฉันทอายุ 25

เหตุการณ์ ที่น่ายินดี

เป็นสิ่งประหลาด บอบบาง

เสียงหัวเราะว่าจริง

มาได้ง่าย ง่าย เสมอ

ประเดี๋ยวดตก...

แต่ก็สร้างใหม่ได้เร็ว

ตั้งเพื่อน ที่มาเยี่ยมเยือนฉัน

ครั้งหนึ่ง แล้วก็หายไป นาน...มาก...

เหมือนไม่ใช่ แค่ วัน สองวัน

เป็นความรู้สึก ที่ไม่ถูกหักห้าม

มันอยู่ใกล้กับความอยากอยู่คนเดียว

เพราะดวงดาวนั้นอยู่ไกลไปถึงท้องฟ้า

และดวงจันทร์ก็ไม่มาทุกค่ำคืน

3. และควมเชื่อก่อนดี

ฉันเขียนถึงธรรมชาติเสมอ

เพื่อเทิดทูนต้นไม้ บ้านของนกยามเย็น

๑. ฉันมาที่นี่เอง

ถึงคนกับไม้ พืชกับสัตว์ โลกทุกข

สำหรับร่างกายฉัน ๗๐% ๖๐% คม

เป็นชีวิตที่ไม่เคยคงที่ ๖๐% ๖๐% คม

แค่ลอยไปตามสายลมที่พัดพาต้นไม้ไหว

สายน้ำก็ไหลผ่านชีวิตฉันหลายสาย

และพัดพาฉันไปกับกรวดทรายด้วย

๒. ฉันมาที่นี่เอง

ถึงคนกับไม้ พืชกับสัตว์ โลกทุกข

สำหรับร่างกายฉัน ๗๐% ๖๐% คม

เป็นชีวิตที่ไม่เคยคงที่ ๖๐% ๖๐% คม

แค่ลอยไปตามสายลมที่พัดพาต้นไม้ไหว

สายน้ำก็ไหลผ่านชีวิตฉันหลายสาย

และพัดพาฉันไปกับกรวดทรายด้วย

ก.ย. 2516

อ่ำลา ภูเข า *

ฉันไปนั่งที่ “ใกล้ภูเขา”
สูงเป็นกำแพง แผ่นดิน
คนที่ไผ่ผืน อยากรได้ท้องฟ้ากว้าง
ยิงลูกปืนทะเลเมฆไป

ฉันเข้าไป “ใกล้ภูเขา” อีก
ภูเขายิ่งสูง จนไม่เห็นยอด
และต้นไม้ภูเขา ก็อยู่ใกล้ฉันนิดเดียว
ที่ต้นไม้ ฉันเห็นลูกปืนฝังอยู่

ฉันบอกต้นไม้
ฝากคำอ่ำลา ให้กับภูเขาด้วย
ฉันเป็นเพียงชาวบ้าน

กวี "กชวณฺโณ" กวี

ที่ชื่นชมความงามสง่าของภูเขา
ต้นไม้ภูเขา ไม่ได้รับปากกับฉัน
เพียงแต่นิ่งเฉย อย่างมั่นคง
ดอกกล้วยไม้ป่า ยังงามอยู่บนยอดไม้สูง

ฉันกับนางสาวเจียมใจ...
เป็นชีวิตที่โง่งมโง่งม...
แต่คงจะไปตามงม...
สายน้ำที่ไหลผ่านชีวิตฉัน...
และพัดพาฉันไปกับกลางอากาศ

กวี "กชวณฺโณ" ไม้ต้นไม้
คอของหญิงเป็น...
ชยคิดเป็นอันดีก็...
ประหนึ่งเป็นกมลกับ... ไม้ต้นไม้

ไม้ต้นไม้...
ชยคิดชยณกับ...
ไม้ต้นชยชยกับ...

ก.ย. 2516

คือกลีบดอกไม้ใบใจ ฝนพรำหรือซากศพ

คือกลีบดอกไม้ใบใจ ฝนพรำหรือซากศพ
นัยยะอันละเอียดอ่อนที่ซ่อนเร้นอยู่ในทุกคำ
วลีและประโยคที่ผู้เขียนได้เลือกสรรมาประกอบกัน
จนกลายเป็นบทกวีที่งดงามและน่าประทับใจยิ่งนัก
ผู้เขียนได้ใช้ภาษาที่เรียบง่ายแต่มีความหมายที่
ลึกซึ้งและน่าค้นหา ให้ความรู้สึกที่อบอุ่นและ
ซาบซึ้งในจิตใจ ความเป็นอมตะที่ผู้เขียน
ได้ถ่ายทอดออกมาได้อย่างสมบูรณ์แบบ
นี่คือบทกวีที่ผู้เขียนได้สร้างสรรค์ขึ้นมา
ด้วยความตั้งใจและความทุ่มเทอย่างเต็มที่
เพื่อให้ผู้อ่านได้สัมผัสกับความรู้สึกที่ผู้เขียน
ต้องการจะสื่อออกมาได้อย่างชัดเจน

* เมื่อถึงเวลาหนึ่ง จากความห่างไกล 'ไม่รู้จัก' แต่เวลา
สองปีกว่าๆ ที่ได้สัมผัส สัมพันธ์กับ "ภูเขา" จากภารกิจของการหาข้อมูล
ในพื้นที่ ในใจลึกๆ ผมเริ่มรู้สึกว่าผมใกล้ชิดกับผู้คนที่ไม่รู้จักบน "ภูเขา"
มากขึ้นเรื่อยๆ จนมาวันหนึ่งเมื่อจำเป็นต้องพรากจาก มันแปลกมากที่
ผมรู้สึกอาลัยอาวรณ์พวกเขา แต่ด้วยความสัตย์จริง ผมไม่แน่ใจว่า
ความรู้สึกที่ผมมีมันเป็นอีโก้ในตัวผม หรือเป็นเพราะผู้รู้สึกถึงพวกเขาจริงๆ

สวนดอกไม้

ที่ซึ่งคนคนหนึ่งมาหาเธอ

คืนนี้ฤดูใบไม้ร่วงกำลังมาถึง

เพื่อจะเห็นเธอ อย่างมีประกาย

ดอกกล้วยไม้ป่า ซึ่งคนอยู่มาหาเธอไม่เจอ

ลมหายใจของคนทำสวนดอกไม้ ทำให้อากาศมีกลิ่นหอม และโลกก็อุดมไปด้วยสีส้มสวยงาม ขบวนการของคนทำสวนดอกไม้ เดินทางมาบนถนนทุกสาย ที่มีผู้คนล้มตาย และกำลังจะตาย กลิ่นหอมของท้องฟ้า ที่ดอกไม้เดินผ่าน ทำให้ซากศพหยุดส่งกลิ่นเหม็น แมลงวัน กับหนอนในศพ หยุดวิ่งระบำ บูชาลัทธิความตาย ผู้คนที่บาดเจ็บ เหยียดกาย ลุกยี่นขึ้น กล่าวคำขอใจ ที่ไม่มีเสียงออกจากปาก และดอกไม้หอมทุกสีส้ม จะยกขึ้นปกคลุมทั่วร่างเขา เพื่อฟื้นคืน อันอุดม และท้องฟ้าที่อยู่สูง

ใครก็ได้ อาจเคยเห็นสุสานกลายเป็นสวนดอกไม้

มี.ย. 2515

คือกลีบดอกไม้ บานเหนือซากศพ

เมื่อวันใหม่เปิดประตูรับแสงแดด
เข็มวินาทีในเม็ดน้ำค้างหมุนไปบนกลีบดอกไม้
ที่สร้างกลิ่นหอมหวาน มอบให้ยามค่ำคืน

ชายชราผู้คร่ำเคร่งกับการนับกลีบดอกบาน จะ
เฝ้าคอยแกะลูกกระสุนของกาลเวลา ที่ฝังอยู่ในกระดูกข้อมือ
และฟังเสียงเข็มวินาทีเดินไป พร้อมกับเส้นผมสีขาว ร่วงหล่น
บนบ่าเหี่ยวย่น ของแก!

เมื่อคืนใหม่ เปิดประตูรับความมืด บนกลีบดอกไม้
เข็มวินาที ก็หมุนไป พร้อม - น้ำค้างเย็นหยดลงมา กลิ่น
หอมหวานยามค่ำคืน ชายชราผู้ลึก

พสกนิกรผู้มีคุณใจ ก็นำดอกไม้กลีบกลีบ

ชายชรา ผู้มีป่าเหี่ยวย่น และหลุมลึก คิดถึง
ลูกชายคนโตของแก ต้องตายจากไปก่อน เพราะเซมิวินาทีใน
สนามรบบนภูเขา

ยังคงหมอบนกลีบดอกไม้บาน เนื้อชากศพ

ก.ย. 2516

คืนเดียว

เพียงคืนเดียว

ฉันก็รู้สึกยาวนาน

เมื่อท้องฟ้ามืดหมด

มีแต่ แสงจันทร์ เหมือนกระจกเงา ในความมืด

ฉันรู้สึก

ความมืด ปกคลุมตัวฉัน

ส.ค. 2516

ในปากกว้าง

แดดร้อน เหือดต้นไม้
ฉันเหงื่อไหล เดินไปในป่า
ฉันเหนื่อย แต่ชอบเดินในป่า
นกร้องไพเราะ บินโฉบไป ร่อนมา
ขาฉันปวดล้า แต่ดอกไม้ที่สวยงาม
ที่ทุกแห่ง บนดิน บนต้นไม้
และดอกไม้ ในแสงอาทิตย์

ฉันนั่งพัก ดูดอกไม้
ฉันเดิน ดูนก ไปข้างหน้า
แล้วฉันก็วิ่งเล่น กับผีเสื้อ
ฉันพอใจ ได้มาเดิน ในปากกว้าง

ส.ค. 2516

(สุชาติ มุ่งคุณ ตั้งกระทู้ชื่อ)*

ส ต า น ก า ร ณ์

เมื่อ สถานการณ์ ไม่เคยดี ประชาชนที่ชายแดน
ชะเง้อหน้ามองบนฟ้า และถนนจากในเมือง
นั้น พวกท่านมากันแล้ว
มาบนท้องฟ้าเป็นเครื่องบินดำทะมึน
บนถนน เป็นรถเหล็กดำทะมึน
เขามาขับได้ สถานการณ์
สถานการณ์ อยู่ในป่า รอบหมู่บ้าน
เสียงปืน ดังอยู่ที่นั่น
พวกเราอยู่ที่นี้
พวกเราอยู่ที่นี้
พวกท่าน มา แล้วก็ไป
ทิ้งลูกปืน ระเบิดโปรย ลงในป่า
มันผ่านหลังคาบ้านเราไป
สถานการณ์ คงเป็นเช่นนี้
ฉันได้ยิน ใครต่อใครเล่า
สถานการณ์ มักจะไม่ดี

ในเมือง ฉันหิวหมดเงิน
เดินถือความหวัง ไปตามถนนในเมือง
แล้วถามไถ่ผู้คน บนถนน
ใครรู้บ้าง สถานการณ์ที่ดี มีที่ไหน?
ไม่มีผู้ใด ได้ยินฉัน
ทุกคน ฝ้าแต่จ้องมอง ตึกตาใส่เสื้อ
เขาแข่งกัน ลอกแบบชีวิต -
จากหนังสือขายดี
ฉันหิว หมดเงิน และเดินต่อไป

มิ.ย. 2516

วิ ญ ญา ณ ร่ำ ร้อง

ด้วยชีวิตที่มีอยู่ ที่นี้
ไม่มีอะไรที่ข้าจะต้องทนอีกต่อไป
สายโซ่ตรึงข้าไว้กับพื้นดิน
นกบินหายไปจากสวนหลังบ้าน
น้ำลายหยดลงบนแผลเน่าเปื่อยของข้า
ไม่มีอะไรที่จะไฝ่ฝันอีกต่อไป
หูของข้าไม่มีอะไรใหม่ที่จะต้องได้ยิน
ตาของข้าไม่มีอะไรที่ต้องรับรู้อีก
มันได้เกิดขึ้น ท่ามกลางข้า อายุ 25
ขอน้ำเย็น เย็น ให้ข้าได้ดื่มสักแก้วเถิด
ข้าไม่มีน้ำเย็นในคนโทดินอีกแล้ว
นรก ข้าเห็นอยู่ทุกวัน
บ้านข้าหนึ่งหลัง ลูกข้าตายไปแล้ว
บ้านข้า เมียข้าและข้า นอนกอดกัน
ต้นไม้บ้านข้าหนึ่งต้น นกไม่เคยบินมา

การเปลี่ยนแปลง

ดอกไม้บ้านข้า หมามันเหยียบเสียจมนดิน

มันก็เท่านั้นเอง น ร ก !

ข้ารู้ดี

ข้ารู้

ข้าไม่อยากจะอะไร

ข้าไม่เคยได้ทำอะไร

ข้าไม่อยากจะเอาอะไร

บนแผ่นดิน นะหรือ

หมามันเห่าได้ ดังกว่าข้าดังกว่าข้า

ดัง กว่า ข้า ดัง กว่า ข้า ดัง กว่า ข้า!!!

มิ.ย. 2516

(ตีพิมพ์ นิตยสาร "คาราวาน" ฉบับที่ 1/2517)*

วิญญาณรำร้อง

มันคือสิ่งมีชีวิตที่มีอยู่เต็มๆ กับเราไปไม่ไกล
ยังมีอะไรที่ผูกพันเราอยู่เต็มๆ กัน
สายใยที่โยงใยกับกันและกัน... สรุข
บอกมันแล้วไม่จากสวนแล้วบ้าง... รุข
นำลายหยดลงบนผืนหญ้าที่ค่อยๆ ฟู
มันมีอะไรที่จะไปเป็นศิษย์หรือพี่ของเราก็
ของเราก็ไม่มีอะไรที่จะไปเป็นศิษย์หรือพี่ของเราก็

* ชีวิตทางศิลปะ กวี วรรณกรรม นอกเหนือจาก พี่จ้าง
แช่ตั้ง แล้ว ผมเติบโตมากับเพื่อนๆ กลุ่มที่ทำหนังสือ “คาราวาน” ไม่ว่าจะ
จะเป็น สุรชัย จันทิมาธร , ประเสริฐ จันดำ , ศรีสักดิ์ นพรัตน์ , ทวีศักดิ์
โยเมือง , สนาม จันเกาะ , สุวัฒน์ ศรีเชื้อ (ทรงง ศรีเชื้อ) , อ.ทวี รัชนิกร ,
พีรศักดิ์ วงษ์สุวรรณ รวมทั้ง วินัย อุกฤษณ์ และอีกหลายๆ คนที่เกาะเกี่ยว
กันอยู่ในกระแสวรรณกรรม ห้วง พ.ศ. นั้น

ผมได้ข่าวจาก สุวัฒน์ ศรีเชื้อ ว่าจะทำหนังสือ ชื่อ
“คาราวาน” และชวนให้ผมส่งข้อเขียนมาลง นับว่าเป็นนิตยสารแปลก
แหวกแนวมากในยุคนั้น และผมก็รู้สึกชอบคุณ ในความผูกพันที่เรามีกัน
มายาวนาน

การเปลี่ยนแปลง

การเปลี่ยนแปลงเดินทางมาบนถนน
พร้อมกับบทเพลงประจำใจกระหึ่ม
ชายหนุ่มตบมือยินดี
หญิงสาวยิ้มแย้มเบิกบาน
ฝ่าผนังตึกสีขาว สะท้อนแสงแดด
ยามบ่ายไอร้อนระอุบนท้องถนน
การเปลี่ยนแปลงเดินทางมาเต็มไปหมด
ถนนแห่งบนเพลง - ชายหนุ่ม
ถนนแห่งบทเพลง - หญิงสาว
เสียงโหยหวนของหมาป่า ไกลออกไป
ชายหนุ่มตบมือยินดี
หญิงสาวยิ้มแย้มเบิกบาน
เทศกาลใหม่บนท้องถนน
ที่ความเปลี่ยนแปลง มีเสรีภาพ

ส.ค. 2514

ชี้ ถ้ำ

กาแฟสีดำ อย่างเลวในแก้ว ยังดีกว่า ไม่มีกาแฟ
หลังอาหารเช้า
ชี้ ถ้ำบนเชิงตะกอน สัญลักษณ์ของชีวิตที่ผ่านไป
สูบก้นบุหรี่ที่เหลือจากวันวาน ยังดีกว่า ไม่มีบุหรี่
สูบเลยสักกนิด
ชีวิตที่สูญสิ้นไปแล้ว จะยังคงเหลืออะไรให้ระลึกถึง

...

ก.ย. 2516

กั อ น หิน

น่าจะได้อู้ ใคร ใครน่าจะรู้แล้ว
ว่าที่ถนนมีก้อนหินมากมาย
เครื่องดนตรีของรถยนต์
เป็นอารมณ์แสงอาทิตย์ประดับถนน

ยามค่ำคืน ใคร ใคร ก็หลับนอน
เหลือแต่ก้อนหินแตกหัก
ทิ้งไว้ข้างถนน

ยังมีก้อนหินในกระเป๋ากางเกง
ที่กลางวันยังคงอยู่
พอเวลาค่ำคืน
ปีกของกาลเวลาก็พาก้อนหินบินไป
ที่ได้แม่น้ำ
ก้อนหินมากมายเป็นบ้านของปลาและลูกอี๊ด

มี.ค. 2516

สามหนทางคน

สามคนเดินทาง ในหมอกควัน
มีกลิ่นรูปหอมระรื่น จากสุสาน
จากใบหญ้า ที่คงไว้แต่การจดจำ
จากใบหู ที่ไม่ต้องการได้ยิน

คนหนึ่ง มีดอกไม้สีชมพู
และมันพูดไม่หยุดปาก

คนที่สอง มีลิ้นชักทอง
และมันไม่เคยเปิดออกเลย

คนที่สาม . . . เห็นไม่ชัดเลย
หมอกควันมากเหลือเกิน
ทั้งที่ไม่มีมือไฟ
แต่ท้องฟ้ายังร้อนมากอยู่

ส.ค. 2516

ความคิดวันฝนตก

เมื่อฝนตกลงมาทั้งวัน ความเงิบเหงาก็บังเกิดใน
หัวใจ ฉันคิดถึงงั่งข้าวในครัว
วันนี้ยังมีข้าวอยู่พอกิน

เพื่อนอาจจะมาอีก ฉันควรเตรียมข้าวไว้เผื่อ เขา
อาจจะหิวเมื่อมาถึง
เขาอาจจะหิว เมื่อฉันไม่มีข้าวให้เขากิน

ความสุขใจ บังเกิดขึ้น ในเมื่อน้ำฝน หยดจาก
ชายคาบ้าน
และท่าเม็ดฝน จากฟ้าสู่หลังคาบ้าน
ทำให้ฉันเย็นสบาย

สารของแม่แห่งชาติ ค.ศ.

วันฝนตก ที่เจียบเหงา
ฉันคิด คนเดียว เจียบ เจียบ
ถ้าวันนี้ ไม่มีใครมาเลย
พຽງนี้ ฉันคงมีข้าวเหลือ
แต่คงไม่พอ สำหรับเพื่อน ที่จะมาพຽງนี้

ศ.ค. 2516

ข้าวในถัง วันฝนตก

เมื่อฝนตกลงมาทั้งวัน
เมล็ดข้าวในถัง ก็ดูงดงาม
ฉันก็ทำงาน ด้วยจิตใจสบาย

เสียงน้ำฝน ให้ชีวิต ชีวา
เมล็ดข้าว ดูสดใส สะอาด
เมล็ดข้าว ต่อชีวิต
น้ำฝน ให้ชีวิต

น้ำฝน เมล็ดข้าว อากาศเย็นสบาย
เมื่อยฉันก็สวยงาม ด้วยความรัก
เธอ สวย สะอาด และให้ความรู้สึกต่อฉัน
ฉันอยากกอดเมีย
และมอบบทกวีนี้ ให้เธอ

ส.ค. 2516

คน นอนฉับ นอนโศก

เมื่อสิ้นเทศกาลสงกรานต์
นางเอกก็ นอนโศกฉับ

เธอ ล้มตัว นอนลงไป
หัวเธอก็ถึงพื้น

ตัวเธอกลายเป็นดั่งสัตว์เลื้อยคลาน
เดินคืบ คนที่เจอ สตรีนิกรให้พาไป

ยังไมทันรู้อะไร
กระจกส่องหน้าก็แตกเสียแล้ว

ห้องฟ้า เธอเห็นได้ไม่ทั่ว
หลังคาบ้าน เธอเห็นได้ไม่หมด

จะก้มหน้าก็ไม่ได้
จะแหงนหน้าก็ไม่ควร

จะแหงนหน้าก็ไม่ควร

ชีวิต นพินิจเรือนคน

นาฬิกา เธอหมุนต่อไป
บนจอแห่งความหลับไหล
ที่เธออาจสับสน

แต่ความจริงมีมากมาย
ทั้งในโลกที่เธอเห็น และที่เธอไฝฝืน

เธอจะเป็นอะไร เธอจะเลือกโลกไหน
จะเป็นพระเจ้า ผู้สร้าง
หรือจะเป็นเพียงก้อนหินในลำธาร

ก.ค. 2516

คนมองไม่เห็น

เธอเห็นอะไรบ้างไหม ในป่าที่เธอผ่านมา ใบไม้ ร้อยใบ? ต้นไม้ร้อยต้น? สัตว์ป่า เธอเห็นไหม สัตว์ป่าไม่จำเป็น ถึงร้อยตัว ปัจจุบัน สัตว์ป่าตัวเดียวก็พอแล้ว

เธอเห็นอะไรบ้างไหม ในเมืองที่เธออยู่ ผู้คนนับ ล้าน? รถยนต์สวยงาม? อะไรบ้างล่ะ ควรมีในเมือง คน บ้าน รถยนต์ เท่านั้นเองหรือ?

เธอเห็นอะไรบ้างไหม? ในดวงตาของพระเจ้า ใน ต้นไม้ทุกต้น ภูเขาทุกลูก คนทุกคน สัตว์ทุกสัตว์ ก้อนหิน ดิน กรวด ทราย และแม่น้ำ อีกใช่ไหม?

เธอเห็นอะไรบ้างไหม? ในทุกสิ่งที่ฉันพูดมา ใน ทุกสิ่งที่เธอผ่านมา

ชี วิ ต

หนูน้อยเอ๋ย

ในมือเธอ

ยังคงเล็ก และขาวสะอาด

อย่าเพิ่งนับ ลายมือ ที่ชุดร่อน

ด้วยชีวิต ในรูปทรงกระบอก

ที่กำลังสร้างปีกแข็ง ด้วยปีกอ่อน

และวิ้วรอยของใบไม้ ก็ร่วงหล่นในฝ่ามือเธอ

คนมองไม่เห็น คติ

หนูน้อยเอ๋ย

เมื่อใดฝ่ามือเธอ ปรากฏวิรุณ

รูปทรงกระบอก ที่ห่อหุ้มชีวิต

จะถูกทุบให้แตก จากน้ำมือของพ่อค้า

ที่จะนำเธอไปที่ตลาด

เป็นสินค้า ที่อยู่ในความนิยมเสมอ

ชีวิต สด สด จำ

ชีวิต ถูก ถูก จำ

ก.ย. 2516

จุมพล อภิสุข เกิดปี 2491 ที่จังหวัดน่าน

เป็นหนึ่งในกลุ่มศิลปินยุคบุกเบิก ศิลปะแสดงสด ในประเทศไทยและในเอเชียอาคเนย์นอกจากนั้นเขายังเป็นที่รู้จักในฐานะนักเคลื่อนไหว เรื่องสิทธิผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ , สิทธิมนุษยชน/ชุมชน (2533-2547) และประชาธิปไตย

เขาทำงานกับ มูลนิธิเอ็มพาวเวอร์ ที่ก่อตั้งโดยภรรยาของเขา จันทวิภา (น้อย) อภิสุข (2528) เคลื่อนไหวด้านสิทธิแรงงานของพนักงานบริการในประเทศไทย โดยการฝึกอบรมด้านศิลปะ และการรณรงค์ ให้กับผู้นำชุมชนพนักงานบริการ ปัจจุบันนี้เขายังเป็น กรรมการมูลนิธิหอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร ด้วย

เขาเคลื่อนไหวด้านศิลปะแสดงสดมาตั้งแต่ปี 2529 และได้ทำการแสดงสดมากกว่า 200 ชิ้น ทั้งในประเทศและต่างประเทศในยุโรป อเมริกาเหนือ ออสเตรเลีย และเอเชีย เขาก่อตั้ง ศูนย์บ้านตึก-ศิลปะและชุมชน ขึ้นในปี 2536 ซึ่งเป็นที่รู้จักกันว่าเป็นพื้นที่ศิลปะแสดงสดแห่งแรกในประเทศไทย ในปี 2541 เขาร่วมกับเพื่อนศิลปินหลายคนก่อตั้ง “เทศกาลศิลปะแสดงสดนานาชาติ เอเชียโทเปีย” ขึ้นในประเทศไทย และยังคงดำเนินกิจกรรมมาจนทุกวันนี้

สำหรับผลงานการเขียน มีทั้งบทความเกี่ยวกับศิลปะร่วมสมัย, เรื่องสั้น, กวีตีพิมพ์เผยแพร่ในนิตยสารเป็นระยะๆ หนังสือ “วิญญานรำร้อง” เป็นการรวมเล่มบทกวีของเขาตีพิมพ์ขึ้นเป็นครั้งแรก

ณ ขณะนี้ จุมพล ได้เปิด ศูนย์พำนักและแลกเปลี่ยนศิลปินแสดงสด ขึ้นที่บ้านของเขา ในจังหวัดน่าน

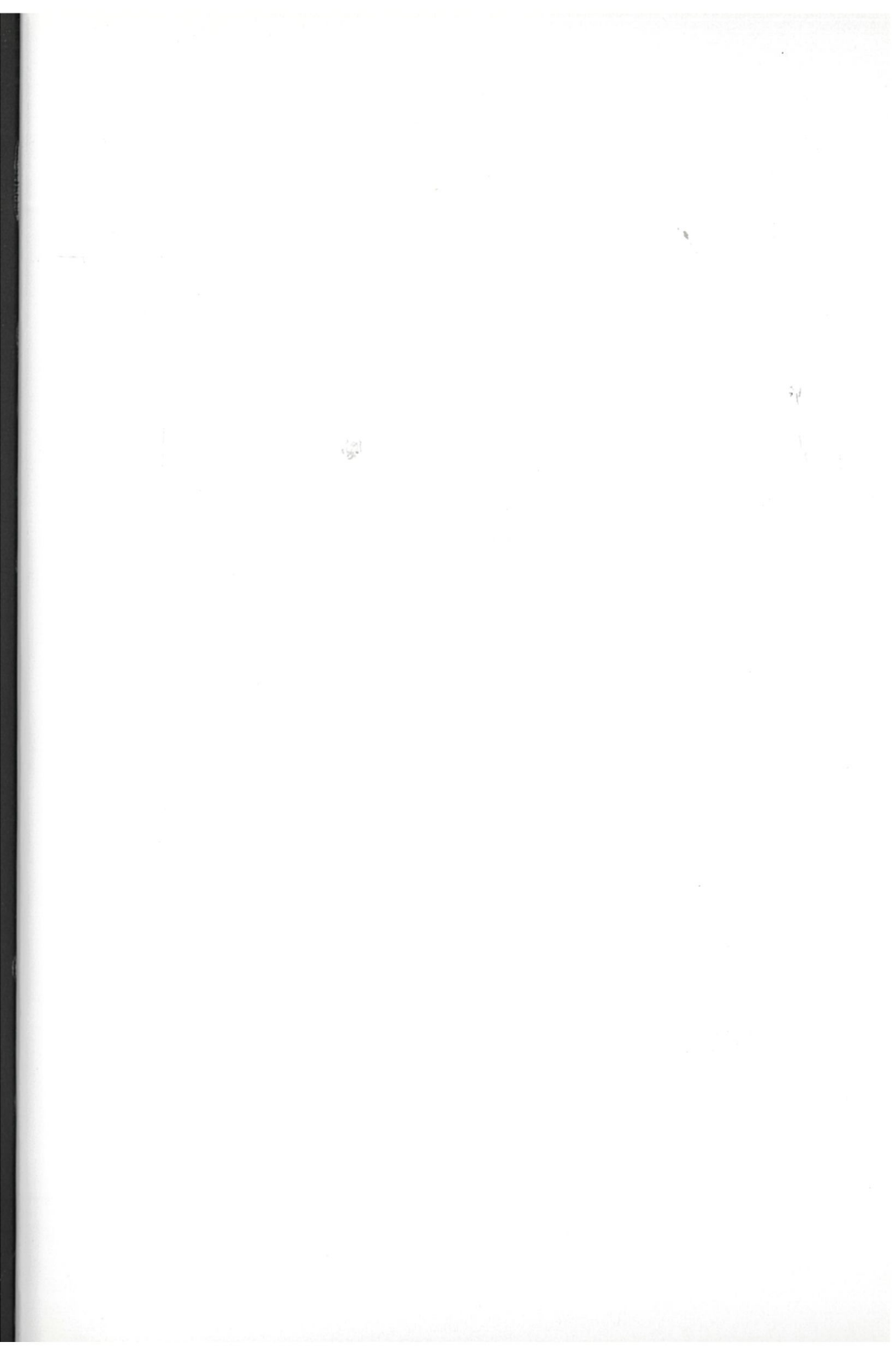
ผลงานเขียนที่ได้รับการคัดสรร ตีพิมพ์ (ไม่รวมนิตยสาร, วารสาร)

วิชาการ

- 2534 - “เราสบายดีขอบคุณ (We Are Fine, Thank you)” : พ็อกเก็ตบุ๊ก, แปล จาก “Life Before Death” โดย Herbert Daniel, Brazil. พิมพ์โดย โครงการนาม-ชีวิต, มูลนิธิเอ็มพาวเวอร์
- 2541 - รู้จักอยู่ รู้จักยา (Knowing Life, Knowing Medicine). และ “เพราะรู้ว่าเราอยู่ด้วยกันได้ (We can Live together)” ; รวมบทบรรณาธิการจากวารสาร นามชีวิต (2535-2538) ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันกับ เอชไอวี/เอดส์ และเสนอปัญหาสิทธิมนุษยชน ที่เกี่ยวข้องกับ เอชไอวี/เอดส์, มูลนิธิเอ็มพาวเวอร์
- 2544 - The Politic of Art in Thailand - 1970 - 1999 ; Art Action 1958-1998, Inter/editeur, 2001, Quebec, Canada
- 2546 - “Mystery” หนังสือบันทึกแสดงผลงานเดี่ยว และการเสวนา เกี่ยวกับชีวิต ความคิด การทำงานแสดงสด และงานติดตั้งในที่สาธารณะ ระหว่างปี 2543 - 2546
- 2550 - บทความวิชาการ การสอนศิลปะแสดงสด ตีพิมพ์ใน PEDAGOGIA DE LA PERFORMANCE, BECA RAMON ACIN 2007, DIPUTACION PROVINCIAL DE HUESCA, SPAIN, บรรณาธิการ โดย VALENTIN TORRENS
- 2555 - วัตถุประสงค์บรรยาย “ศิลปะสาธารณะ ปฏิบัติการสาธารณะ” ; Havana Biennale, Cuba และ ตีพิมพ์ ชื่อ Public Art, Public Action, นิตยสารศิลปะ Inter Art Actual No. 111, Summer series.
- 2557 - “บรรยายศิลปะแสดงสดของผม” ; สละภัฏ รัต ทัต เหริ่ง ; การศึกษาสื่อศิลปะเชิงสร้างสรรค์ ในบริบทของสังคมร่วมสมัยของไทย, โครงการจัดตั้งภาควิชาสื่อผสม คณะจิตรกรรมประติมากรรม และภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, บรรณาธิการ โดย เตยงาม คุปตะบุตร
- 2558 - “HOW IS THE ART OF PERFORMANCE IN THAILAND POSSIBLE TODAY?” ; นิตยสารศิลปะ ERRATA ฉบับที่ 15 - Performance, Action and Activism; Instituto Distrital de Las Artes and Fundacion Gelber to Alzate, Colombia.
- “30 ปี ศิลปะแสดงสด จุมพล อภิสุข Chumpon Apisuk, 30 years performance art” ; โดย หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร (BACC) เขียนและบรรณาธิการ โดย นพวรรณ สิริเวชกุล

เรื่องสั้น, บทกวี คัดสรร

- 2536 เรื่องสั้น “ที่ลึกลับและศพในป่า” ; ตีพิมพ์ใน “พุ่มนี้ก็สายเสียแล้ว” เนื่องในวาระ 50 ปี แห่งการสถาปนามหาวิทยาลัยศิลปากร บรรณาธิการ โดย สกฤต บุญยทัต
- 2541 เรื่องสั้น “สีขาวย” ; ตีพิมพ์ใน “ข้อภาวะเถด ฉ. 38 ก.ค. - ส.ค. 2541” บรรณาธิการ โดย สุชาติ สวัสดิ์ศรี
- 2543 บทกวี “ดวงตา : การเห็นเฉพาะตัว” ; ตีพิมพ์ใน “ศิลปะยืนยาว ชีวิตสั้น” รวมบทกวีและวาทกรรมของชาวศิลปากร เนื่องในวาระ 108 ปี ชาตกาลของ ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ตีพิมพ์ บรรณาธิการ โดย เพ็ญ ภัคตะ
- 2546 บทกวี “ผู้มาเยี่ยมเยือน” , 2516 ; บทกวีคัดสรร ชุดที่ 1 หนังสือชุด ตลवारณกรรม ฉลองครบรอบ 30 ปี 14 ตุลาคม ; 2516 - 2546
- บทกวี “ชีวิตไร้ค่า” , 2527 ; บทกวีคัดสรร ชุดที่ 2 หนังสือชุด ตลवारณกรรม ฉลองครบรอบ 30 ปี 14 ตุลาคม ; 2516 - 2546

สำนักพิมพ์กลาง-คืน-วัน
Between Night-Day Publishing

9 786164 555389

ราคา 100 บาท